

ПОГЛАВЈЕ XII:ПРОГРАМА ЗА ПОДОБРУВАЊЕ

ВОВЕД

XII.1 ЗАКОНСКИ ПРОПИСИ И РЕГУЛАТИВИ

XII.2 ПЛАНИРАНИ АКТИВНОСТИ – ПРОГРАМА ЗА ПОДОБРУВАЊЕ

XII.2.1 Едукација и тренинг обука на сите вработени

XII.2.2 Намалување на потрошувачката на вода

XII.2.3 Намалување на потрошувачката на вода за испирање на каналите во објектите (течно изгубување)

XII.2.4 Намалување на потрошувачката на вода за миење и чистење на објектите и опремата

XII.2.5 Намалување на потрошувачката на вода за напојување на животните

XII.2.6 Намалување на негативниот визуелен ефект врз животната средина и физичко уредување на просторот

XII.2.7 Одржување на собирните резервоари за отпадни води

XII.2.8 Довршување на постапката за добивање на Дозвола за користење на вода од сопствениот бунар

XII.2.9 Изградба на септичка јама

XII.2.10 Изработка на План за заштита и спасување, спречување на хаварии и реагирање во итни случаи

XII.2.11 Назначување на лице задолжено за исполнување на условите од Б-ИЕД

XII.3 РАСПОРЕД ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА ЗА ПОДОБРУВАЊЕ

XII.4 МОНИТОРИНГ И НАЧИН НА ИЗВЕСТУВАЊЕ

XII.5 ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА АКТИВНОСТИТЕ ОД ПРОГРАМАТА ЗА ПОДОБРУВАЊЕ

ВОВЕД

Согласно Правилникот за изменување на правилникот за постапката за добивање Б-Интегрирана еколошка дозвола (Сл.весник бр.112/2014 и 42/2016) составен дел од Барањето за добивање на Б-ИЕД е Предлог-Програмата за подобрување на работата на Инсталацијата и заштитата на животната средина.

Во тој контекст, во ова поглавје од Барањето, АГРОСОФТ дооел Лозово ја приложува својата Предлог-Програма за подобрување.

Активностите кои што се изведуваат во рамките на Инсталацијата, Фарма за интензивно свињарство, е во насока на постојано подобрување на технолошкиот процес преку усовршување на опремата со која што се работи, постојана едукација на персоналот за континуирано водење на грижа за животната средина и управување со создадениот отпад на начин на кој нема да се предизвика загадување на животната средина.

Со цел потполно усовршување, поголемо искористување на постоечките капацитети, одржувајќи го притоа квалитетот на своите производи на највисоко ниво и водејќи грижа за животната средина, раководството издвојува дел од својот буџет за вложување во инвестиции.

Од страна на раководството се подготвува среднорочен инвестиционен план.

Реализацијата на тој план практично резултира со подобрување на технолошките процеси и зголемување на грижата во секој аспект кон животната средина.

На крајот од секоја година од страна на раководството се изготвува План за инвестирање со цел:

- Воведување на посовремени и пософистицирани решенија и системи во Инсталацијата
- Набавка на висококвалитетни раси на свињи за зголемена продуктивност на технолошкиот процес
- Адаптација и одржување на постоечките објекти
- Модернизација, одржување и замена на постоечката опрема
- Користење на обновливи извори на енергија

Операторот постојано ги следи новите светски трендови во технолошка и техничка смисла, сè со цел да ги минимизира негативните ефекти врз животната средина од своето работење.

XII.1 ЗАКОНСКИ ПРОПИСИ И РЕГУЛАТИВА

Раководството постојано ги следи законските прописи и регулативи за заштита на животната средина и управување со отпадите во рамките на државата и на европско ниво (Базелска Конвенција, Стокхолмска Конвенција итн.)

Во рамките на Базелската Конвенција, главен акцент е ставен на намалување на отпадот (пред сè на опасниот отпад), како и на исправниот начин на негово складирање, на намалување на движењето на отпадот, промовирање на чисто производство, подобрување на техничките способности и можности и понатамошен развој на регионален центар за третман на отпадот.

Согласно Стокхолмската Конвенција за постојани органски загадувачи и меѓународниот кодекс за идентификација на отпадот (IWIC) се промовира потребата од водење на евиденција и известување за создадениот отпад, тренинг на персоналот за управување со отпадот и потенцијалните опасности во случај на излевање или испуштање на отпадот со цел подигање на неговата свест, како и план за постапување во вонредни ситуации. Во рамките на оваа конвенција е промовиран и начинот на собирање и рециклирање на отпадот.

Достигнувањата на стандардите на ЕУ во поглед на интегрирано управување со отпадот бара релативно високи вложувања.

Приоритет при вложувањата се:

- Воведување и усвојување на стратегија за управување со отпадите
- Санација на одреден број на постоечки депонии
- Организирани програми за едукација на сите нивоа
- Воспоставување на пазар за отпади
- Воведување на технологии прифатливи за околината (НДТ)
- Изградба на санитарни депонии
- Воведување на еколошки постројки за спалување на отпадот и друго.

Сите потенцијални земји за членки на ЕУ треба да обезбедат материјални средства за ускладување со ЕУ еколошката политика.

На национално ниво, законската регулатива од областа на животната средина начелно ги опфаќа следниве закони и подзаконските акти кон нив:

-Закон за животната средина (Сл.весник на РМ бр.53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 99/18 и Сл.весник на РСМ бр.89/22 и 171/22);

-Закон за квалитетот на амбиентиот воздух (Сл.весник на РМ бр.67/04, 92/07, 47/11, 59/12, 163/13, 10/15 и 146/15 и Сл.весник на РСМ бр.151/21);

-Закон за водите (Сл.весник на РМ бр.87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/11, 44/12, 23/13, 163/13, 180/14, 146/15 и 52/16 и Сл.весник на РСМ бр.151/21);

-Закон за заштита од бучава во животната средина (Сл.весник на РМ бр.79/07, 124/10, 47/11, 163/13 и 146/15 и Сл.весник на РСМ бр.151/21);

-Закон за заштита на природата (Сл.весник на РМ бр.67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13, 41/14, 146/15, 39/16, 63/16 и 113/18 и Сл.весник на РСМ бр.151/21).

Законската регулатива од областа на управувањето со отпад ги содржи наведените законски прописи и подзаконските акти кон нив:

-Закон за управување со отпадот (Сл.весник на РСМ бр.216/21);

-Закон за батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори (Сл.весник на РСМ бр.176/21);

-Закон за управување со пакување и отпад од пакување (Сл.весник на РСМ бр.215/21);

-Закон за управување со електрична и електронска опрема и отпадна електрична и електронска опрема (Сл.весник на РСМ бр.176/21 и 73/24);

-Закон за управување со дополнителни текови на отпад (Сл.весник на РСМ бр.216/21 и 195/22);

-Закон за проширена одговорност на производителот за управување со посебните текови на отпад (Сл.весник на РСМ бр.215/21 и 73/24).

Исто така, ги има во предвид и законските прописи од областа на комуналните дејности, земјоделството, ветринарството и здравствената заштита на животните и останатата законска регулатива поврзани со приоритетната дејност, а кои непосредно се поврзани со влијанијата врз животната средина и здравјето на човекот.

XII.2 ПЛАНИРАНИ АКТИВНОСТИ – ПРОГРАМА ЗА ПОДОБРУВАЊЕ

Со цел да ги минимизираат негативните ефекти врз животната средина од работењето на Инсталацијата, Операторот планира да ги преземе следните активности:

- Да продолжи со континуирана едукација и тренинг на сите вработени;
- Да продолжи да прави напори за пронаоѓање и примена на техники и мерки за работа со кои ќе се намали на потрошувачката на вода, со цел намалување на количните отпадни води;
- Да продолжи со преземање активности за намалување на негативниот визуелен ефект врз животната средина и физичко уредување на просторот и.
- Да продолжи со реконструкција и одржување на фармата

XII.2.1 Едукација и тренинг обука на сите вработени

Операторот континуирано превзема активности за едукација на сите вработени, како во делокругот на нивните работни задачи, така и во делот за заштита на животната средина.

Едукација и тренинг обуката на сите вработени пред се има за цел подигање на свеста на вработените за водење на грижа на животната средина.

Во наредниот период се планирани обуки на персоналот во рамките на самата организација за заштита на животната средина (ИСКЗ и ISO 14001) и безбедноста на храната (НАССР).

Преку обуката и тренингот персоналот се стекнува со знаења, вештини и искуство за реализација на работните процеси во согласност со барањата за заштита на животната средина и системот за безбедност на храната.

Едукацијата на персоналот се планира да се врши по однапред утврдена Програма за обука и тренинг и истата би се реализирала во просториите на Свињарската фарма Уни Агро. Програмата за едукација се темели на националните важечки закони и

прописи и Европските Директиви од областа на заштита на животната средина и управување со отпадот, како и безбедноста на храната.

Покрај редовната обука, во случај на промени при реализација на активностите на процесот, при воведување во употреба на нови работни процеси и ресурси, како и при прием на нови вработени, сè со цел заштита на животната средина на највисоко ниво се реализираат вонредни обуки. За секоја идентификувана потреба за обука и тренинг, персоналот одговорен за нејзина реализација прави детално планирање на истата преку изработка на План за обука и тренинг. Согласно изработениот план се врши реализација на обуката и тренингот, а по завршувањето на обуката одговорниот персонал за обука и тренинг врши оценка на оспособеноста на персоналот.

XII.2.2. Намалување на потрошувачката на вода

Водата како флуид игра многу голема улога во Инсталацијата, бидејќи се користи за напојување и одржување на хигиена. Бидејќи водата се црпи од сопствен бунар, економскиот аспект за нејзината потрошувачка е многу битен за Операторот, затоа што големата потрошувачка на вода значи и зголемена потрошувачка на електрична енергија за работа на пумпите за вода.

Зголемена количина вода го зголемува и процентот на влага во цврстиот дел од свинското ѓубриво (милта) кое се одлага на определената локација. Само мал дел од искористената вода се губи со впивање во почвата, поради испарувањето во атмосферата. Водата во Инсталацијата се користи за повеќе цели и тоа:

- Вода за напојување на животните
- Вода за технолошки цели и тоа: за испирање на каналите во објектот од екскрементите и вода за миење и чистење на објектот и опремата
- Вода за санитарни потреби на вработените (тоалет).

Со цел да се мери и контролира потрошувачката на вода во објектите, ќе се постави водомер на бунарот со кој редовно се мери потрошувачката на вода. Ќе се води евиденција за потрошувачката на вода на месечно ниво. Во наредното излагање ќе се даде осврт на намалувањето на потрошувачката на вода за напојување на животните, за испирање на каналите во објектите (течно изѓубрување) и за миење и чистење на објектите, кај кои се јавува значителна потрошувачка на вода.

XII.2.3 Намалување на потрошувачката на вода за испирање на каналите во објектот (течно изѓубрување)

Во Поглавјето II детално е опишано како се врши испирање на каналите во објектот заради отстранување на екскрементите, како и постапката за миење и чистење на објектите, при што заради обезбедување на континуиран дотур на вода, водата од базенот со помош на пумпи се зафаќа и понатаму се дистрибуира до местото на користење. За испирање на каналите се користат мобилни пумпи кои се поставуваат каде што е потребно испирање или миење.

Од страна на раководството е донесен план за трошење на вода, односно режим за користење на вода за испирање, при кој испирањето се врши само во случај на исполнување на каналите со екскременти и вода. Тоа значи дека континуиран истек на вода за оваа намена нема, туку е по утврдена потреба. Овој план за определување на режимот на работата на пумпите за дотур на вода за испирање на каналите во фармата во изминатиот период е оценет како добар, што се манифестира со значајно намалување на потрошувачката на вода, како и со заштеда на значајни количини на потрошена електрична енергија.

XII.2.4 Намалување на потрошувачката на вода за миење и чистење на објектите и опремата

По завршување на секој турнус или по потреба, се пристапува кон целосно миење и дезинфекција на објектот и опремата.

Постапката за миење и дезинфекција е детално опишана во Поглавјето II, при што треба да се забележи дека за оваа постапка, која се изведува повремено се трошеле значајни количини на вода за миење и чистење на објектите и опремата пред набавката на современата пумпа за вода под притисок.

Според прифатената технологија на одгледување на свињите во Инсталацијата, фреквенцијата на миење на фармата и опремата, објектот се мије 3 до 4 пати годишно.

Водата за миење со помош на шмркови (флексибилни црева со млазници и поцинкувани цевки со механизам за нивно продолжување) се дотура преку пумпите се до моментот кога ќе се дојде до заклучок дека објектите се добро измиени.

Миењето и чистењето на објектите обично трае повеќе дена (околу 5), при што за отстранување на заостанатата храна и друг отпад, се користат прирачни алатки за стругање, гребење и собирање на отпадот од подовите, сидовите, опремата и друго.

За подобрување и заштеда на потрошувачката на вода раководството има набавено апарат за миење со вода под притисок. Со тоа се троши драстично помалку вода за

миење. Наместо како порано да се трошат 20m^3 вода по објект на едно чистење, со апаратот се трошат околу 3m^3 вода.

XII.2.5 Намалување на потрошувачката на вода за напојување на животните

Напојувањето на животните со вода во објектите е автоматско, со континуиран дотур на вода во системот на цевки за транспорт на вода до поилките (цуцли), инсталирани во боксовите на животните.

Водата од поилките – цуцлите е достапна до животните на секое нивно притискање, при што водата автоматски излегува од цевката, а по престанокот на напојувањето, дотурот на вода се прекинува, што е ефикасен начин за рационално и економично користење на водата за напојување.

Операторот редовно врши контрола на исправноста на поилките – цуцлите и редовно врши замена на неисправните поилки со што се заштедува во потрошувачката на вода.

Редовно врши одржување на водоводната мрежа со цел спречување на истек на вода при дефект и оштетување на цевките.

Старите хранилки се заменети со нови, модерни кои се комбинираат со храна и вода, при што свињите храната ја конзумираат измешана со вода и на тој начин се намалува потребата од пиене на дополнителна вода од страничните нипли, а со тоа се намалува и растурот на вода.

XII.2.6 Намалување на негативниот визуелен ефект врз животната средина и физичко уредување на просторот

Со правилно озеленување на просторот може да се постигне значително намалување на загадувањето на одредена област, за што Операторот ќе преземе мерки за заштита на воздухот од загадување преку озеленување на површините кои што се наоѓаат околу фармата.

Хортикултурното уредување или озеленување на комплексот има задача за:

- Отстранување односно намалување на штетните влијанија на агенсите кои настануваат при работата
- Подобрување на климатските услови во работната средина
- Украсување на работната средина, што е во врска со естетиката на работното место

XII.2.7 Одржување на собирните резервоари за отпадни води

Редовно се одржуваат во исправна и уредна состојба. Течниот отпад од резервоарите редовно и по потреба се празни со помош на цистерна и се носи на обработливи површини во владение на Операторот.

XII.2.8 Довршување на постапката и добивање на Дозвола за користење на вода од бунарот

Во тек е постапка за обезбедување на Дозовла за користење на вода од сопствениот извор на Операторот. По нејзиното добивање, Операторот ќе ги исполнува и условите зададени во рамки на дозволата.

XII.2.9 Изградба на септичка јама

По изградбата на планираното проширување на објектот со административни простории, кујна, трпезарија, тоалет со тушеви и др., Операторот ќе изведе и септичка јама за собирање на отпадните води. Септичката јама редовно ќе се празни, чисти и одржува согласно закон.

XII.2.10 Изработка на План за заштита и спасување, спречување на хаварии и реагирање во итни случаи

Во делот на заштита и спасување, спречување на хаварии и реагирање во итни случаи, Операторот применува стандарди постапки со кои вработените се запознати и се обучени за нивна примена.

Во идниот период, Операторот планира да ги изработи Планот за заштита и спасување, за спречување на хаварии и реагирање во итни случаи во обем и на начин предвиден со законската регулатива од таа област.

XII.2.11 Назначување на лице задолжено за спроведување на условите од Б-Интегрирана дозвола

По добивање на Б-Интегрираната дозвола, Операторот ќе назначи лице кое во описот и пописот на работните задачи ќе ја има обврската за следење на исполнетоста на задаените услови во Б-ИЕД.

XII.3 РАСПОРЕД ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА ЗА ПОДОБРУВАЊЕ

За реализација на Програмата за подобрување утврден е распоред за секоја од наведените фази, како од физички, така и од финансиски аспект. При тоа е водено сметка за реалноста на исполнување на деловите од планот.

Во наредните табели даден е опис на предложените активности, како и планираниот период за нивна реализација.

-Едукација и тренинг обука за сите вработени

Позиција	Активност	Период на реализација
1.	Едукација и тренинг по ИСК3/ISO 14001	Континуирано
2.	Едукација и тренинг по HACCP	Континуирано

-Намалување на потрошувачката на вода

Позиција	Активност	Период на реализација
1.	Намалување на потрошувачката на вода за испирање на каналите во објектот	Континуирано
2.	Намалување на потрошувачката на вода за миеење на објектите	Континуирано
3.	Намалување на потрошувачката на вода за напојување на животните	Континуирано

-Намалување на негативниот визуелен ефект врз животната средина и физичко уредување на просторот

Позиција	Активност	Период на реализација
1.	Хортикултурно уредување на просторот во границите на Инсталацијата	Континуирано

-Одржување на собирните резервоари за отпадни води

Позиција	Активност	Период на реализација
1.	Редовно чистење и одржување на базените	Континуирано

-Довршување на постапката и добивање на Дозвола за користење на вод од сопствениот бунар

Позиција	Активност	Период на реализација
1.	Извршување на процедурата за добивање на Дозвола за користење на вода од	Веднаш, постапката е во тек

	бунарот	
--	---------	--

-Изградба на септичка јама

Позиција	Активност	Период на реализација
1.	Изградба на септичка јама и нејзино одржување по изградба на планирани објекти (канцеларии, кујна, тоалет со туш и др)	По изведба на планираните дополнителни службени простории

-Изработка на План за заштита и спасување, спречување на хаварии и реагирање во итни случаи

Позиција	Активност	Период на реализација
1.	Изработка на акти од областа на заштита и спасување, спречување на хаварии и реагирање во итни случаи	Согласно законски рокови

- XI.2.11 Назначување на лице задолжено за спроведување на условите од Б-Интегрирана дозвола

Позиција	Активност	Период на реализација
1.	Назначување на лице задолжено за спроведување на условите од Б-Интегрирана дозвола	По добивање на Б-ИЕД

XII.4 МОНИТОРИНГ И НАЧИН НА ИЗВЕСТУВАЊЕ

Свињарската фарма АГРОСОФТ с.Ново Село ќе го контролира реализирањето на секоја мерка за унапредување на животната средина и преку лицето надлежно за животната средина ќе го известува МЖСПП, како и локалната самоуправа. Известувањето ќе се врши со писмен извештај и телефонско јавување до надлежниот орган.

Мониторингот на влијанијата за животната средина ќе се врши според програмата и планот за мониторинг и мерења на Свињарската фарма АГРОСОФТ.

Мерењата на мерливите параметри се врши на лице место со ангажирање на акредитирана лабораторија за животна средина, а немерливите ќе се контролираат визуелно или ќе се врши проценка според признати методи. Документите со резултатите од извршените мерења ќе ги чува Управителот на Инсталацијата и истите ќе бидат достапни за инспекциските служби.

XII.5 ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА АКТИВНОСТИТЕ ОД ПРОГРАМАТА ЗА ПОДОБРУВАЊЕ

За реализација на активностите опфатени со Програмата за подобрување се предвидуваат финансиски средства во вкупен износ од 23.900,00Евра.

Распределбата на средствата е прикажана во следната табела.

<i>Позиција</i>	<i>Активност</i>	<i>Вредност (ЕУР)</i>
1.	Едукација и тренинг по ИСК3/ISO 14001	300
2.	Едукација и тренинг по HACCP	600
3.	Намалување на потрошувачката на вода за испирање на каналите во објектите	1.000
4.	Намалување на потрошувачката на вода за миење на објектите	1.000
5.	Намалување на потрошувачката на вода за напојување на животните	1.000
6.	Хортикултурно уредување на просторот во границите на Инсталацијата	1.000
9.	Одржување на собирните резервоари за отпадни води	3.000
10.	Довршување на постапката и добивање на Дозвола за користење на вод од сопствениот бунар	2.000
11.	Изградба на септичка јама	10.000
	Изработка на План за заштита и спасување, спречување на хаварии и реагирање во итни случаи	3.000
	Назначување на лице задолжено за спроведување на условите од Б-Интегрирана дозвола	1.000
	ВКУПНО:	23.900

